

II.
NAROD
NACIJA
MANJINA
GRAĐANI
DRŽAVLJANI RH

NAROD

- *demos, populus Romanus, Volk, peuplé, people, pueblo*
 - **demos** – skup **slobodnih** i **jednakopravnih državljana** (*pravno-politička kategorija*)
 - **plebs** – narod kao puk – **nositelj ideja boljeg i pravednijeg društva** (*socijalno-politička kategorija*)
 - **etnos** – zajednica koja ima svoj **teritorij, jezik, običaje, kulturu, vjeru, povijest, privredu** (*socijalno-psihološka kategorija*)

DEMOS

+

PLEBS

+

ETNOS

=

NAROD

- **NAROD** – građanstvo (puk) određenog **državnog područja** koje komunicira **istim jezikom** i njeguje iste **tradicijske običaje**

NACIJA

- **NACIJA** – politički suveren narod na **određenom teritoriju**
 - ima prepoznatljivu **kulturu** i **gospodarski život**
 - **stabilna globalna zajednica**
- nacija je relativno novija pojava
- prve nacije-države se javljaju **u 16. st** (Engleska, Španjolska i Francuska), a zatim **u 19. st** (Italija, Njemačka...)

MOBILIZIRAJUĆI ELEMENTI U STVARANJU NACIJE

- ideja o **samostalnosti**
- zahtjev za teritorijalnim jedinstvom i nedjeljivošću – **suverenitet**
- **patriotizam** (*ljubav prema domovini*)
- legitimna nacionalna **volja za stvaranjem države i političkom moći**
- međunacionalno **razumijevanje** i **tolerancija**

DRŽAVA

- **DRŽAVA** — skup dr. organizacija i institucija koji na određenom teritoriju posjeduje **monopol legitimne primjene sile**
 - većina modernih država su **nacije-države**

ZNAČAJKE DRŽAVE:

1. politički **aparat vlasti** (*parlament, činovnike*)
2. vlada na određenom **teritoriju** (*polaže pravo na njega*)
3. vlada nad **stanovništvom** (*građani*)

<i>Razdoblje</i>	<i>Broj novih međunarodno priznatih država</i>	<i>Ukupan zbroj</i>	<i>Opaska</i>
prije 1800.	14	14	Ne uključujući Otomansko, Rusko, Kinesko i Austro-Ugarsko Carstvo.
od 1800. do 1914.	37	51	Južnoameričke države koje su stekle neovisnost od Španjolske i Portugala te britanski dominioni.
od 1915. do 1939.	11	62	Primjerice Irska, Poljska, Finska.
od 1940. do 1959.	22	84	Stjecanje nezavisnosti bivših kolonija, osobito u Aziji i na Bliskom istoku.
od 1960. do 1989.	72	156	Brojne zemlje u razvoju stječu neovisnost: u Africi (41), u Karibima (11), Aziji (14) i drugdje.
od 1990. do 1999.	26	184	Raspad SSSR-a i Jugoslavije (22 nove države), Eritreja, Namibija, Jemen, Istočni Timor.

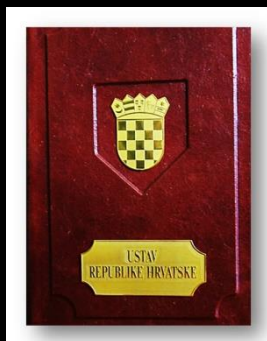
HRVATSKI NAROD

- **22. prosinca 1990.** – donesen Ustav RH (*Božićni ustav*)
- **30. svibnja 1991.** – dan državnosti (prije 25.6.)
 - konstituiranje prvoga demokratski izabranog višestranačkog Sabora
- **25. lipnja 1991.** – **spomendan neovisnosti**
 - Sabor je donio **Odluku o raskidu svih državnopravnih veza** Republike Hrvatske s ostalim republikama i pokrajinama SFRJ (istekao moratorij od 3 mjeseca na **Odluku Sabora o samostalnosti i suverenosti**)
- **5. kolovoza – Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, Dan hrvatskih branitelja**
- stečeni su svi bitni **državotvorni elementi** za stvaranje moderne države:
 - teritorij
 - kulturna baština
 - gospodarska neovisnost

19. svibnja 1991.
referendum o
samostalnosti

25. lipnja 1991.
Odluka Sabora o
samostalnosti i suverenosti
– **Spomendan neovisnosti**

22. prosinca 1990.
Božićni ustav

30. svibnja 1991.
konstituiranje prvoga
demokratski izabranog
višestranačkog Sabora
– **Dan državnosti**

5. kolovoza 1995. VRO Oluja
Dan pobjede i domovinske zahvalnosti
Dan hrvatskih branitelja

link na video Referendum o samostalnosti RH
(19. svibnja 1991.)

<https://youtu.be/zjY2G1k52lk>

link na video Dan državnosti (30. svibnja)

<https://youtu.be/-N5ZT8-qRQE>

link na video Spomendan neovisnosti (25. lipnja)

<https://youtu.be/-djqe6Y2Pcw>

link na video Dan pobjede i domovinske zahvalnosti,
dan branitelja (5. kolovoza)

<https://youtu.be/Ma38wh7JjRU>

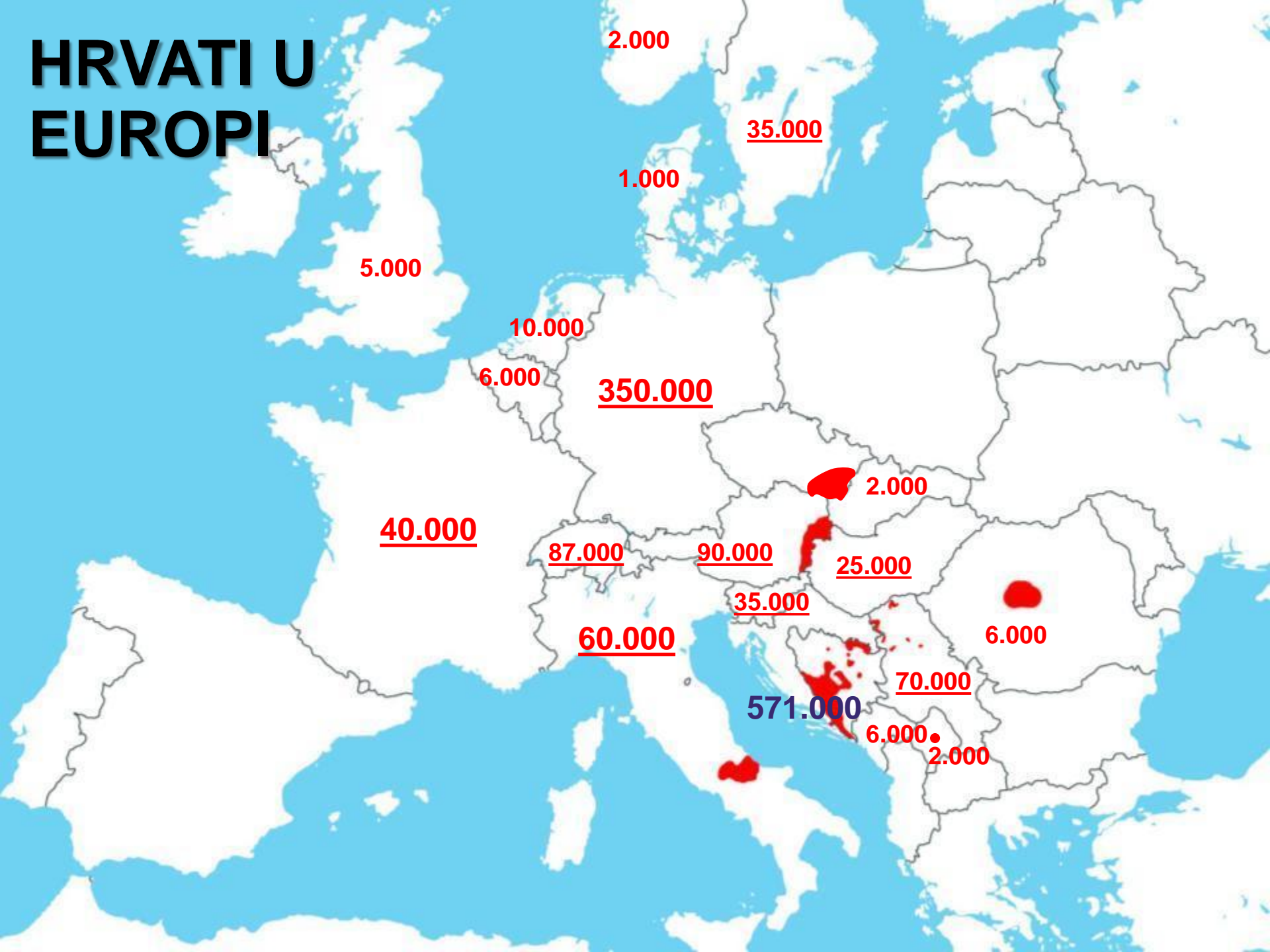
MANJINA

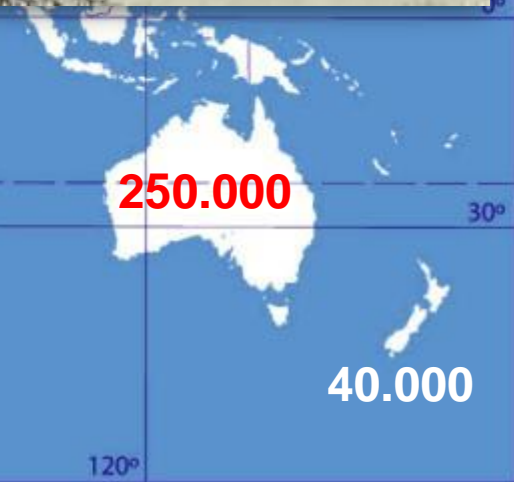
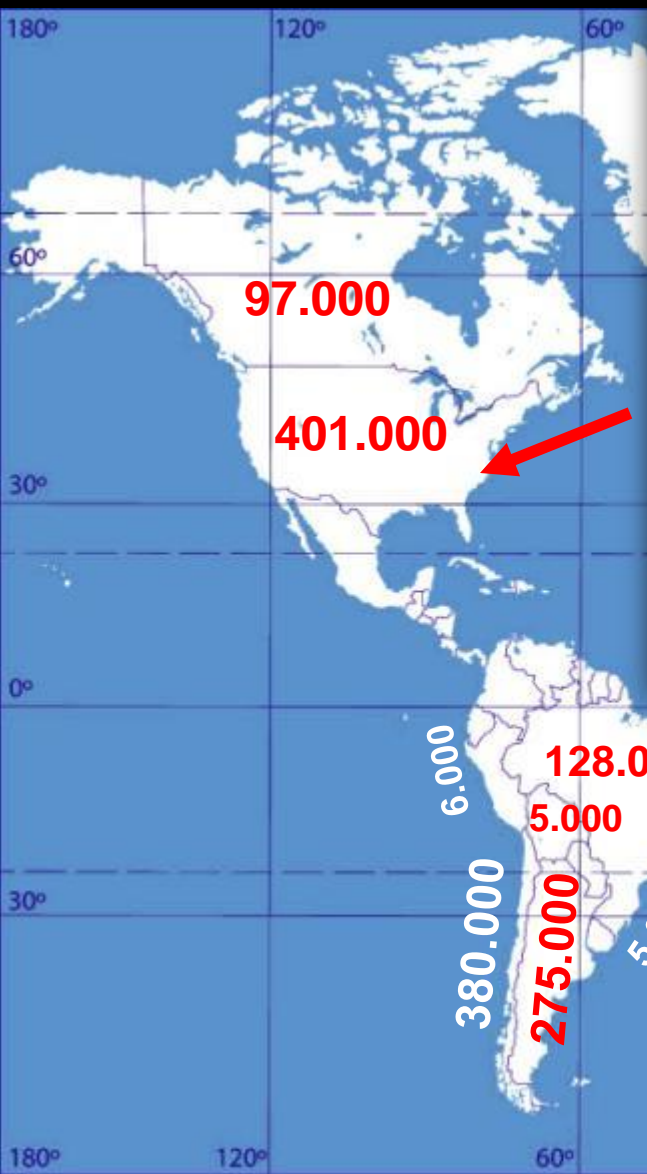
- pojam manjine javlja se u **dvostrukom značenju**:
 - kao **vladajuća skupina** (elita) unutar jednoga naroda
 - kao **brojčano manja skupina** u višenacionalnoj državi
- **NAČINI RJEŠAVANJA MANJINSKOG PITANJA**
 - **asimilacija** – *proces u kojemu manjina napušta ili gubi svoje običaje i prihvaća oblike ponašanja i etničke osobine većine*
 - **prisilno miješanje kulturnih osobitosti manjine i većine** *te stvaranje novoga kulturnog predloška (nekadašnji SSSR i SFRJ)*
 - **kulturni pluralizam** – *priznavanje istodobnog postojanja i jednake vrijednosti različitih etničkih skupina (Švicarska)*
- položaj i status manjine definira **sama država** ili **u dogovoru s drugom državom** (*primjer Austrije i Mađarske – 100 god. ili 4 naraštaja*)

AUTOHTONE MANJINE

- **AUTOHTONE MANJINE** – manjine koje odavno žive na određenom teritoriju
- takve manjine **nastaju nasilnim preseljenjem ili dobrovoljnom migracijom** iz vjerskih, političkih i ekonomskih razloga (*najviše ih je nastalo za vrijeme turskih osvajanja*)
 - Hrvati u **Vojvodini** (*Bunjevci i Šokci – 17. st.*)
 - **Gradišćanski** Hrvati (*Austrija – 1530-ih*)
 - **Moliški** Hrvati (*Italija – 16. st.*)
 - **Moravski** Hrvati (*Češka – 16. i 17. st.*)
 - **Janjevci** (*Kosovo – 14. st.*)
 - **Karaševski** Hrvati (*Rumunjska – od 1299.g.*)
 - Hrvati u Čileu, Argentini, SAD-u, Kanadi, Australiji, JAR-u i diljem svijeta
- **A Hrvati u Bosni i Hercegovini?** – jedan od tri konstitutivna i ravnopravna naroda

HRVATI U EUROPI

link na video Položaj nacionalnih manjina u Hrvatskoj

<https://youtu.be/VlvAlqW1W70>

POLOŽAJ NACIONALNIH MANJINA U RH

- manjine u RH imaju pravo na **jednako sudjelovanje u političkom ustroju zemlje** te im se osigurava **njegovanje kulturnih i etničkih specifičnosti** (*uporaba jezika, pisma*)
- omogućeno je **obrazovanje na jeziku manjine te učenje skupine nacionalnih predmeta** (*jezik, povijest i sl.*)

URED ZA LJUDSKA PRAVA I PRAVA NACIONALNIH MANJINA

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

NARODNI SUVERENITET

- **SUVERENITET** – vrhovna, ničim ograničena vlast
- **NARODNI SUVERENITET** znači da u Republici Hrvatskoj **vlast pripada narodu**, zajednici **slobodnih i ravnopravnih državljana**
- narodni suverenitet obuhvaća:
 - mehanizam **izbora**
 - donošenje odluka u **predstavničkom tijelu** (*parlament*)
 - sustav **obnašanja vlasti** (*zakonodavna, izvršna i sudska*)
 - ustrojstvo **sudstva** (*ustavni sud, vrhovni sud...*)
 - **pravo** hrvatskog naroda i drugih naroda **na samoodređenje**

NARODNI SUVERENITET (iz Ustava RH)

II. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Republika Hrvatska **jedinstvena** je i **nedjeljiva demokratska i socijalna država.**

U Republici Hrvatskoj **vlast proizlazi iz naroda i pripada narodu** kao zajednici slobodnih i ravnopravnih državljana.

Narod ostvaruje vlast **izborom svojih predstavnika i neposrednim odlučivanjem.**

DRŽAVLJANI REPUBLIKE HRVATSKE

— **DRŽAVLJANIN** – označava **pripadnika određene državne zajednice**

1. **pripadnost** državnoj zajednici (rođenjem ili dobivanjem državljanstva)
2. **prava** i **dužnosti** sudjelovanja u izgradnji zajednice i upravljanju njome

DRŽAVLJANIN

- **javna** sfera života
- osoba koja **ima političko pravo** – pravo sudjelovanja u političkom životu zajednice (*bez obzira na svoje značajke*)

GRAĐANIN

- **privatna** sfera života
- osobe koje imaju pravo na svoju posebnost, jedinstvenost i različitost u svojim interesima, sposobnostima i djelovanjima

DRŽAVLJANSTVO REPUBLIKE HRVATSKE

- državljanstvo RH se može dobiti na sljedeće načine:
 - **podrijetlom** (*po načelu krvne veze*)
 - **rođenjem na području RH**
 - **prirođenjem** (*podnošenjem zahtjeva za državljanstvom*)
 - na temelju **međunarodnih ugovora**
- državljanstvo se dokazuje **putovnicom**, **osobnom** i **vojnom iskaznicom**, a ako osoba nema navedene dokumente, onda može dokazati i **domovnicom**

Članak 9.

Ustav RH

Hrvatsko državljanstvo, njegovo stjecanje i prestanak uređuje se zakonom.

Državljanin Republike Hrvatske **ne može biti prognan iz Republike Hrvatske niti mu se može oduzeti državljanstvo**, a ne može biti ni izručen drugoj državi, osim kad se mora izvršiti odluka o izručenju ili predaji donesena u skladu s međunarodnim ugovorom ili pravnom stečevinom Europske unije.

HRVATSKO DRŽAVLJANSTVO

REPUBLIKA HRVATSKA
DOMOVNICA

kojom se dokazuje da je

(ime i prezime)

rođen (dan, mjesec, godina)

u (mjesto, općina, država)

s prebivalištem u (država, mjesto, adresa)

HRVATSKI DRŽAVLJANIN

Podaci o državljanstvu upisani su u knjigu državljana matičnog ureda

općine

na stranici pod red. br.

Klasa:

Urbroj: M. P.

U

Dana

Potpis službene osobe

Ministarstvo unutarnjih poslova RH, Zagreb – 10000
Čuvajte na sigurnosti: 07-09-07466

NAROD, NACIJA, DRŽAVA

(plan ploče)

- **NAROD** – građanstvo (puk) određenog državnog područja koje komunicira **istim jezikom** i njeguje iste **tradicijske običaje**
- **NACIJA** – politički suveren narod na **određenom teritoriju**
 - ima prepoznatljivu **kulturu** i **gospodarski život**
 - **stabilna globalna zajednica**
 - prve nacije-države se javljaju **u 16. st** (Engleska, Španjolska i Francuska)
- **DRŽAVA** – skup društvenih organizacija i institucija koji na određenom teritoriju posjeduje **monopol legitimne primjene sile**
 - većina modernih država su **nacije-države**

ZNAČAJKE DRŽAVE:

1. politički **aparat vlasti** (*parlament, činovnike*)
2. vlada na određenom **teritoriju** (*polaže pravo na njega*)
3. vlada nad **stanovništvom** (*građani*)

HRVATSKI NAROD / MANJINA

(plan ploče)

- **22. prosinca 1990.** – donesen Ustav RH (*Božićni ustav*)
- **30. svibnja 1991.** – Dan državnosti
- **5. kolovoza** – Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, Dan hrvatskih branitelja
- stečeni su svi bitni **državotvorni elementi** za stvaranje moderne države:
teritorij, kulturna baština i gospodarska neovisnost

MANJINA

- pojam manjine javlja se u **dvostrukom značenju**:
 - kao **vladajuća skupina** (elita) unutar jednoga naroda
 - kao **brojčano manja skupina** u višenacionalnoj državi
- **AUTOHTONE MANJINE** – manjine koje odavno žive na određenom teritoriju
 - *Gradišćanski Hrvati, Janjevci, Karaševski, Moliški, Bunjevci i Šokci i Moravski Hrvati*

SUVERENITET, GRAĐANI, DRŽAVLJANI *(plan ploče)*

- **SUVERENITET** – vrhovna, ničim ograničena vlast
- **NARODNI SUVERENITET** znači da u Republici Hrvatskoj **vlast pripada narodu**, zajednici **slobodnih i ravnopravnih državljana**
- **DRŽAVLJANIN** – označava **pripadnika određene državne zajednice**
 1. **pripadnost** državnoj zajednici (rođenjem ili dobivanjem državljanstva)
 2. **prava i dužnosti** sudjelovanja u izgradnji zajednice i upravljanju njome
- **GRAĐANIN** – **privatna** sfera života
- **DRŽAVLJANIN** – **javna** sfera života; osoba koja **ima političko pravo**
- **državljanstvo RH se dobiva**: podrijetlom (*po načelu krvne veze*), rođenjem na području RH, prirođenjem (*podnošenjem zahtjeva za državljanstvom*) i na temelju međunarodnih ugovora

SUVERENITET, GRAĐANI, DRŽAVLJANI *(plan ploče)*

- državljanstvo se dokazuje **putovnicom**, **osobnom** i **vojnom iskaznicom**, a ako osoba nema navedene dokumente, onda može dokazati i **domovnicom**